

Paliatívna medicína – moderní inovatívni postup péče aneb nebojme se nových věcí

Zdravotníctví v České republice (a možná i na Slovensku) je oblast, která je dle mého názoru zmiňována dvěma hlavními proudy – na jedné straně je to proud vedoucí prostřednictvím vědeckého výzkumu k novým technologiím, postupům a větší šetrnosti vůči pacientovi, a na druhé straně je to konzervativismus části personálu a především postoj konzumentů zdravotních služeb, kteří si nejsou schopni asertivním způsobem vyjednat patřičné služby, na které mají nárok jak zákonný, tak i morální.

Paliativní medicína představuje zcela nový a moderní přístup, který by měl zakotvit mezi výše popsanými tendencemi a vůči oběma se svým způsobem vymezit. První předpoklad mé úvahy vychází z jasného poznatku, který byl potvrzen na mezinárodní konferenci ASCO v Orlandu, která proběhla v prvním týdnu června 2009. Zde prezident konference Richard Schilsky předpověděl, že se do roku 2030 zvýší výskyt nádorových onemocnění trojnásobně. Tím se radikálně změní rozložení potřebných služeb pro nemocné. Zcela jistě naroste i potřeby výkonů paliativní léčby a péče včetně institucionálního nebo domácího zajištění.

K paliativní péči je nutná jedna lidská ctnost jak na straně zdravotníků, tak i na straně pacientů – tou je odvaha. Odvaha k nesnadným nezvratným rozhodnutím, odvaha k emocím plnému dialogu, odvaha ke zdravému sebe-prosazení a odvaha k odmítnutí. Bohužel tato ctnost se z nás za posledních několik desítek let vytratila, byla v nás ubyta – snad socialistickou unifíkovanosť. Výsledkem je, že zdravotník paliativní prospěšné postupy neordinuje a pacienta neinformuje, případně se je člověk po zdravotníkovi ani neodvážá požadovat – celý systém je ve většině případů takto uzavřen do sebe. Pouze pár osvětených zdravotníků a pacientů se odvažuje jít vlastní cestou a nabízejí a přijímají služby v daný okamžik pro ně nejvhodnější – takových lidí je ale málo a použil bych zde formuli – „Čest jejich památce“.

Lékařská věda na jedné straně roste v odbornosti. Paliativní přístup je rovněž přístupem vysoce odborným. Nelze, aby stal na okraji zájmu v rámci pregraduálního a postgraduálního vzdělávání. Rovněž neplatí mylná představa, že paliativu může dělat každý lékař (nejlépe v důchodovém věku), když ukončí svou praxi ve „vítězném“ medicíně domnívající se, že umí-li dobře zachraňovat, bude umět i dobře tišit. Bohužel tomu tak není a nikdy nebude – představa lékařského všemohla je čistota iluzí. Rovněž rozvoj výzkumu v paliativní medicíně může posloužit k růstu informovanosti mezi odborníky a tím i většímu komfortu pro konečné uživatele ve vývoji nových postupů a preparátů. Není možné do nekonečna uhybat ze zavádění novinek a většího komfortu pro pacienta a doprovázející osoby. Paliativní medicína má jako jeden z nejmladších soudobých oborů v medicíně ve střední Evropě neskutečnou příležitost – přinést zcela nové koncepční myšlenky na průběh léčby a péče. Není totiž obtížná vahou slovných profesorů a tradic v negativním slova smyslu (kolikrát je slyšet od personálu, že proč věci dělat jinak, vždyť se do teď dělali „dobře“ a „příjemně“, ale bohužel se dělaly neefektivně z hlediska pacienta, dělaly se příjemně pouze pro personál).

Právě toto uzavřené uvažování je nepřítelem rozvoje paliativní medicíny a kritického uvažování obecně. Mým ústředním motivem v péči o pacienty je „komfort“. Pacient by měl požívat z paliativních postupů celkový komfort. Komfort jak tělesný, tak i duševní a duchovní. Tento komfort je umožněn pouze tam, kde jsou lidé otevření naslouchat potřebám druhého člověka a vycházet jim vstříc. Větší moment individualizace péče a služeb s tím spojených, ochota měnit i vlastní názor, být je lety „ověřený a zakonzervovaný“ – to všechno jsou aspekty, které činí z paliativní medicíny obor veskrze moderní a inovativní, přinášející nový čerství vítr do akutní, ale zejména dlouhodobé zdravotní péče.

Shrmuta a podtrženo – nebojme se nových věcí ve zdravotnictví, zkusme hledat cesty, jak zvýšit onen komfort pacienta a jeho blízkých osob, neboť tím zvýšíme i komfort naší práce samotné. Za několik let přímé a manažerské činnosti ve zdravotnictví jsem se naučil jedné důležité věci – pokud stojíte o to, abyste v péči a prostředí skutečně udělali krok kupředu, nic vám ve finále nestojí v cestě. Důležité jsou dvě věci: odvaha, o které jsem psal již výše, a otevřené myšlení, které je přístupné novým věcem bez apriorního odmítání a negativismu.

Věřím tomu, že v budoucnu společným tlakem zdravotníků a pacientů povolí zkostratělý systém zdravotnictví a uvolní se cesta pro skutečně celostně komfortní a moderní poskytování zdravotní péče potřebným lidem.

Mgr. Jiří Prokop, Ph.D.
Ústav etiky 3. LF UK Praha

Paliatívna medicína a liečba bolesti

Ročník 2, 2009, číslo 2, vychádza 3-krát ročne

Vychádza v spolupráci s:

- Slovenskou spoločnosťou pre štúdium a liečbu bolesti (www.pain.sk)
- Českou společností paliativnej medicíny (www.paliativnimediceina.cz).

Redakčná rada:

prof. MUDr. Katarína Adamicová, PhD.,
Mgr. Mária Andrášiová, PhD.,
doc. MUDr. Peter Beržinec, CSc.,
doc. PhDr. Mgr. Patrícia Dobříková, PhD.,
MUDr. Stanislav Fabuš,
MUDr. Darina Hasarová,
MUDr. Hedviga Jakubíková,
MUDr. Mária Jasenková,
MUDr. Ladislav Kabelka, Ph.D.,
MUDr. Peter Križan, CSc.,
MUDr. Kristína Križanová,
MUDr. Marta Kulichová, CSc.,
MUDr. Igor Martuliak, PhD.,
Mgr. Jiří Prokop, Ph.D.,
MUDr. Olga Sadovská,
MUDr. Ondřej Sláma,
prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc.

Odborní editori:

MUDr. Stanislav Fabuš,
MUDr. Kristína Križanová

Editorka rubriky Zo zahraničnej tlače:

MUDr. Hedviga Jakubíková

Vydavateľ:

SOLEN, s. r. o.

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Adresa redakcie:

SOLEN, s. r. o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava, www.solen.eu
tel.: 02/5465 1381, fax: 02/5465 1384, redakcia@solen.sk

Redaktorka:

Ing. Jana Repiská,
02/5413 1381, 0911 900 599, repiska@solen.sk

Šéfredaktor vydavateľstva:

Mgr. Roman Jazudek, jazudek@solen.sk

Grafická úprava a sadzba:

Martin Michalík, michalik@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Daša Búzeková, 02/54 65 06 47, buzekova@solen.sk

Predplatné na rok 2009:

Cena predplatného za 3 čísla na rok 2009 je 9 € (271,13 Sk, konverzný kurz 30,1260 SKK/1 €).
Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,
e-mailom: zarecka@solen.sk, telefonicky: 02/ 5465 0649
faxom: 02/5465 1384

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV3582/09

ISSN 1337-6896

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).

Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citačný index: Paliat. med. liec. boles.

Vydavateľstvo SOLEN, s. r. o., SR má na základe zakúpenej licencie výhradné právo na preberanie a publikáciu článkov z časopisov vydavateľstva SOLEN, s. r. o., ČR.

Akákoľvek časť obsahu alebo článku nesmie byť kopírovaná alebo inak rozmnožovaná s cieľom ďalšieho šírenia akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme bez písomného súhlasu vydavateľstva SOLEN, s. r. o., ako vlastníka autorských práv.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.